

Sag, som blev stærkt fremhævet af den ærede sidste Ræder, der, hvis jeg har opfattet ham rigtig, i sit foregaaende Foredrag nærmest syntes at udtale, at det for ham var Hovedspørgsmaalet i denne Sag. Det ærede Medlem maa jo nemlig dog erindre, at Sukkerindustrien, selv om den skulde faae Indpas her i Landet, i alt Fald vilde blive indskrænket til visse Egne og til en begrændset Del af Landet. Nogen almindelig Indflydelse paa hele Arbejderspørgsmaalet tror jeg aldeles ikke, man skal gjøre Regning paa, at en Sukkerindustri vil udsøe her i Landet. Desuden maa jeg opvigtig tilstaa, at jeg egentlig ikke ser, at der er stor Fare for et Landproletariat, saaledes som Forholdene udvikle sig her hos os, eller som de allerede ere tilfede. Jeg kan ikke se rettere, end at hele Arbejderbefolkningens Stilling paa Landet i det Hele taget maa siges at være gunstig, og der er egentlig heller ikke den Trang til Arbejde hos Arbejderbefolkningen paa Landet, at man skulde søge at frentalde nogle nye Erhvervsfilder. Der er i Reglen snarere paa Landet en stor Trang til Arbejdere end en stærk Efter-spørgsel efter at faae Arbejde, som ikke kan blive tilfredsstillende, og jeg tror, at den ringe Udvikling, som hele vor Røedyrking hidtil har faaet, for en stor Del netop skyldes den Mangel paa Arbejdere, som der er her i Landet. Jeg skal imidlertid ikke fordybe mig videre i disse Betragtninger, og jeg skal heller ikke forøvrigt paa nogen Maade udtale mig udfølgelig i denne Sag, navnlig efter at vi baade her idag og ogsaa ved Sagens foregaaende Behandling har hørt den ærede Finansministers Udtalelser, hvis Indhold jeg ganske maa tiltræde. For mig stiller det sig som i høi Grad tvivlsomt, hvorvidt Sukkerindustriens Indspælse her i Landet vil faae nogen væsentlig Betydning for vort Agerbrug; jeg tror, at der er mange Banfælgigheder tilfede for denne Industri's Fremgang her i Landet. Naar den kan lykkes og trives i Sydland og Frankrig, ligger det vist for en stor Del i, at Arbejderforholdene ere gunstigere i disse Lande end hos os, og ogsaa deri, at man i disse Lande er langt mere bekendt med Fabrikvirkomhed end hos os, og endelig tror jeg ogsaa, at Kommunikationsmidlernes Godhed og store Udvikling i disse Lande bidrager meget betydelig dertil, idet Høerne som bekendt ikke taale nogen stor Transport. Hvad Jordbundsforholdene angaar, vil jeg ikke benægte, at navnlig her paa Derne kunne Betingelserne for en Sukkerroedyrking være tilfede, hvorimod det, efter det Kjendskab, jeg har til vor største Provinds, Sylland, kun vil være en ringere Del deraf, hvor der kan være Tale om at faae Sukkerroedyrkingen til at trives; det vil navnlig være Egnen fra Aarhus Syd paa og ikke i meget stor Afstand fra Østhytten. Der maa, for at Sukkerindustrien kan komme frem, findes et stort Komplex af ensartede gode Jorder, saaledes at Fabrikkerne kunne være sikke

paa at faae Høerne og Producenterne sikke paa ikke at have for lang Transport af dem. Skjøndt det, som sagt, stiller sig meget tvivlsomt for mig, hvorvidt Sukkerindustrien vil kunne faae synderlig Indpas her i Landet — naar jeg skal sige min private Mening, er jeg mest tilbøielig til at antage, at den ikke vil kunne det — skulde jeg dog ikke være utilbøielig til at sluite mig til dem, der ønske, at der maatte kunne gjøres Noget i denne Sag, for at man i dette Forhold kunde komme til noget større Klarhed; men naar Spørgsmaalet er, hvilken Vej man skulde gaa, er jeg ganske enig med den ærede Finansminister i, at det Forslag, Mindretallet har stillet, nemlig at der skal foretages en nærmere Undersøgelse af dygtige Landøkonomer, vist ikke vil føre til Noget. Jeg vilde derimod kunne stemme for, at der stillebes Finansministeren en Sum til Naadighed til at kunne hjælpe paa disse to Fabriker, der nu en Gang ere komne ind paa hele denne Vej, og som man kunde kalde for Banebrydere, til at kunne føre Experimentet til Ende, naar der paa samme Tid ogsaa kunde være en Sikkerhed for, at Summen kunde tilbagebetales til Staten, naar Fabrikkerne havde overvundet de Banfælgigheder, som man ikke kan nægte, at de have haat at kæmpe med og ogsaa ville faae at kæmpe med i de første Aar. Det er i Korthed mit Standpunkt i denne Sag, som jeg dog ikke har villet tilbageholde. Jeg stemmer for Vædringsforslagene, saaledes som de her foreligge fra Udvalgets Side.

S. Pedersen: Med Hensyn til den Indflydelse, som Sukkerfabrikationen her i Landet antages at ville have paa Arbejderforholdene, har jo Mindretallet og Flertallet i Udvalget stillet sig diametralt modt. Naar Flertallet i sin Betænkning antyder, at det for Tiden er Tilfældet, at paa de fleste Steder i Landet Arbejderkræften ikke er for stor, saa tror jeg, at det vel til en vis Grad, men ogsaa kun til en vis Grad, har Ret. Naar man blot vil fæste Blikket paa de sidst foreløbne 3, 4—5 Aar, i hvilke der har været et usædvanlig raft Opsving i alle Foretagender, baade offentlige og private, og Spekulationsaanden i det Hele har floreret og maakte i mange Tilfælde er kommen ud over sine rette Grændser, saa er det naturligt, at man kommer til det Resultat, at Arbejderkræften ikke er i overflødig Maal tilfede, allermindst naar man tænker paa den travlere Aarstid; men det vil dog ikke være rigtigt at anse saadanne Forhold som normale og lægge dem til Grund for sin Betragtning af de herhenhørende Spørgsmaal. Man behøver ikke at gaa langt enten i By eller Land for paa denne Tid paa Grund af den Vending, der er kommet i Sagerne i det sidste Aar, saavel med Hensyn til de mindre gode Pengeforhold som den mindre gode Høst, at at høre Klager om den Mangel, der er paa Bæjæstigelise. Naar man tager Forholdene, som de